

Gevraagd Particulier Digitaal Onderzoekers

Ronald Eygendaal & Hans Blankendaal

Inleiding

Op dit moment worden er in het kader van de Employability Impulse van Stichting Centrum Arbeidsmarktvoorstellen ICT Sector (CA-ICT) 24 ICT-docenten opgeleid tot docent Particulier Digitaal Onderzoeker. CA-ICT nam in 2006 het initiatief om middels deze impuls bedrijven te stimuleren tot het komen met oplossingen voor de arbeidsmarktproblemen in de ICT-sector. CA-ICT daagde de sector uit om met vernieuwende ideeën te komen die direct uitvoerbaar zijn en kopieerbaar zijn door anderen. Het projectvoorstel dat ECABO indiende om aan de ene kant een grootschalig deskundigheidsbevorderingstraject voor ICT-docenten op te starten, maar daarnaast ook onderzoek te doen naar de beschikbaarheid van stageplekken voor dit nieuwe vakgebied, sprak de jury zeer aan. Docenten worden opgeleid door deskundigen vanuit het bedrijfsleven. Hierover later meer.

Hoe het begon

In 2001 was de beveiligingsbranche bezig met het inbrengen van alle relevante beveiligingsopleidingen binnen de door de Wet Educatie Beroepsonderwijs voorgeschreven kwalificatiestructuur. Vanuit de beveiligingsbranche is, onder andere aan de Vereniging Beveiligingsmanagers Nederland (VBN), verzocht om een inventarisatie van reeds aanwezige of wenselijk casu quo noodzakelijke opleidingen op het gebied van (informatie)beveiliging te maken. Binnen de VBN is een vakgroep informatiebeveiliging actief. Een aantal VBN leden werkzaam bij o.a. telecom operators, internet service providers en creditkaart bedrijven klaagden dat zij mensen intern opleiden in digitaal onderzoek en dat deze mensen vaak na hun opleiding vertrekken. Deze geluiden bereikte ondermeer de VBN vakgroep informatiebeveiliging die vervolgens opdracht kreeg iets aan een opleiding "digitaal onderzoeken" te doen.. Naar aanleiding hiervan werd er uiteindelijk contact opgenomen met het kenniscentrum beroepsonderwijs bedrijfsleven ECABO. In het voorjaar van 2002 is een projectgroep "digitaal onderzoeken" gestart.

Kenniscentrum ECABO faciliteerde het gehele proces om de behoefte vanuit de arbeidsmarkt naar Digitaal Onderzoekers te vertalen naar een mogelijke reguliere opleiding. Als eerste werden er arbeidsmarktgegevens verzameld, want om een opleiding erkend te krijgen door het ministerie van OCW dienen er nogal wat stappen te worden doorlopen. Als eerste dus aantoonbare arbeidsmarktrelevantie. De volgende stap was om er voor te zorgen dat het beroep helder gedefinieerd wordt. In samenwerking met toonaangevende bedrijven en brancheverenigingen definieerde ECABO het zogenaamde beroepscompetentieprofiel (BCP). Hierin wordt de vakvolwassenberoepsbeoefenaar op MBO-niveau beschreven die al een aantal jaren ervaring heeft in het vakgebied. In principe maak je een beschrijving – noem het wellicht een foto of een film - van het beroep van de Digitaal Onderzoeker op MBO-niveau binnen het bedrijfsleven, waarna je dit profiel vertaalt naar een zogenaamd kwalificatieprofiel (KP). In een KP wordt het niveau van de beginnende beroepsbeoefenaar beschreven. Met andere woorden, wat moeten iemand kunnen op het moment dat hij de opleiding afrondt en instroomt op de arbeidsmarkt. Zaten we bij de ontwikkeling van het BCP aan de tafel met bedrijven en branches, ten behoeve van de ontwikkeling van het KP is het van belang om ook vertegenwoordigers vanuit zowel de reguliere als de particuliere opleiders aan te laten schuiven; zij dienen te waarborgen dat

van datgene wat in het KP wordt omschreven ook daadwerkelijk onderwijs gemaakt kan worden. Uiteraard blijft het bedrijfsleven aan tafel zitten, om ervoor te zorgen dat de kern van het beroep ook in het KP goed uit de verf komt.

Voordat met de ontwikkeling van het KP werd begonnen, werd er vanuit de bestuurlijke organisatie vanuit ECABO geadviseerd om ervoor te zorgen dat ook de Politie actief betrokken is. Na de bereidheid van de Politie om middels de Politieacademie actief betrokken te zijn bij de ontwikkeling van het KP werd er in 2004 gestart met de expertmeetings die uiteindelijk leidden tot de oplevering in 2005 van een competentiegericht kwalificatieprofiel Particulier Digitaal Onderzoeker. Hiermee is de naamgeving van het kwalificatieprofiel in lijn gebracht met het SVPB kwalificatieprofiel Particulier Onderzoeker, waardoor een logisch geheel ontstaat. In 2007 is een nieuwe versie van dit profiel opgeleverd, naar aanleiding van een landelijke verbetering van het format kwalificatiedossier. De inhoud van het beroep was niet veranderd, de manier waarop het beschreven en vorm gegeven werd in een profiel wel; er werd voortaan uitgegaan van kerntaken, werkprocessen en competenties. Het grote verschil t.o.v. 2005 was het feit dat er werkprocessen benoemd werden die beter herkenbaar waren voor het bedrijfsleven. Deze laag bestond niet in het format van 2005. Bovendien werd er gekozen voor het gebruiken van een vaste set van competenties van SHL.

HBO Opleiding

Een reguliere opleiding Particulier Digitaal Onderzoeker binnen het MBO was op dat moment uniek. Mede door de publiciteit, maar uiteraard ook door de vraag vanuit het bedrijfsleven en vanuit beroepsverenigingen zoals het Genootschap voor Informatiebeveiliging (GvIB) werden ook HBO-instellingen warm gemaakt voor het vakgebied. (Uit de in 2002 gehouden inventarisatie is gebleken dat naar verhouding de branche meer behoefte heeft aan mbo'ers en in veel mindere maten aan hbo'er. De branche heeft aangegeven ongeveer op elke vijf mbo'er één hbo'er nodig te hebben.) Op dit moment zijn er al drie hogescholen die m.i.v. schooljaar 2007-2008 op hbo-niveau een opleiding aan willen gaan bieden op het gebied van digitaal forensisch onderzoek. Dit betekent dat er voor de deelnemers die uiteindelijk het MBO verlaten met een diploma, een mogelijkheid is om door te stromen naar het HBO, als ze dit zouden willen.

Het feit dat de Hogeschool Zuyd op 24, 25 en 26 oktober a.s. de eerste internationale European Network Forensic and Security Conference organiseert met sprekers uit het internationale onderwijs en bedrijfsleven, geeft al wel aan hoe dit vakgebied binnen zowel het MBO als het HBO leeft.

Docenten opleiding

Vanuit de docenten die de opleiding Particulier Digitaal Onderzoeker doceren, kwam de wens om te worden bijgeschoold in dit complexe en ook zeer uitdagende vakgebied. Daarom heeft kenniscentrum ECABO in samenwerking met beroepsverenigingen, brancheorganisaties en het bedrijfsleven deze bijscholing ontwikkelt.

Vooraf om het specialistische deel van de opleiding goed te kunnen verzorgen, zijn de betrokken ICT-docenten van de ROC's bijgeschoold. Hiervoor werd een specialistische leergang van circa 35 werkdagen ontwikkeld. In deze leergang zijn tal van thema's behandeld. Voorbeelden van de behandelde thema's zijn forensische procedures, juridische kennis, data-recovery en 'ethical hacking'

De docenten gaan vervolgens hun collega-docenten trainen en uiteraard ook de deelnemers die ervoor hebben gekozen om Particulier Digitaal Onderzoeker te worden. De inhoud van de deskundigheidsbevordering voor de ICT-docenten is dan ook direct toepasbaar in de lessen die zij op dit moment geven aan de leerlingen. Op dit moment worden er verspreid over heel Nederland zo'n 180 deelnemers opgeleid binnen de ROC's

De VBN vakgroep informatiebeveiliging is al sinds 2001 betrokken bij de opleiding Particulier Digitaal Onderzoeker en zet dan ook zwaar in op de docentenopleiding. Zo hebben vakgroepleden aangeboden om meerdere dagen les gegeven, in onder meer Forensische procedures, Casuïstiek Internet en services, Cryptografie en Mobile forensics.

Naast ECABO en de VBN zullen een aantal bedrijven, zowel inhoudelijke expertise als docenten leveren: Finace, Fox-IT, Getronics PinkRocade, Bureau Sectie 2, Lab, Bartels en Van Dam, de Politieacademie, Data Expert, Digital Investigation en Schippers IT.

Op 31 oktober 2007 zal de afsluiting van het project in het kader van de Employability Impulse plaatsvinden.

Over de auteurs: Ronald Eygendaal is werkzaam als Security Consultant bij Getronics PinkRocade heeft meer dan 15 jaar ervaring in beveiliging, fraude onderzoeken en informatiebeveiliging in het bijzonder; is voorzitter van de vakgroep informatiebeveiliging van de Vereniging Beveiligingsmanagers Nederland (VBN); Hans Blankendaal is werkzaam als Senior Adviseur ICT bij ECABO.